

la humanitat

Fundador: Lluís Companys

ON HI HAGI UN CATALÀ,
ALLÀ S'HA DE SENTIR
LA PRESENCIA DE CATALUNYA

LLUIS COMPANYS

SEGONA EPOCA
Any V. Núm. 13

Registrado como artículo de 2a. clase en la
Administración de Correos de México, D. F.

Editor E. R. de C.
Rosales 24

Octubre de 1948
México, D. F.

VIIIe aniversari de l'assassinat de l'honorable President Companys

ACUSEM!

UN DOCUMENT REVOLTANT

EL 6 D'OCTUBRE

Per Joan SAURET

Posem davant dels ulls dels nostres lectors un document ignorat fins avui per tots els catalans. La sentència condemnant a mort L. Companys no fou coneguda per ningú, com tampoc ho fou la notícia del seu segrestament i la del seu afusellament. El secret ha estat sempre el procediment dels conjurats en els assassinats que deixen un senyal en la història. La claror els hauria acusat i preferien els silencis còmplices.

Llegint la monstruosa sentència hom constata les més greus transgressions a les normes jurídiques. "... Si querían fuesen examinados los testigos y que se practicase alguna prueba lo cual se remitió". Lluís Companys, doncs, fou condemnat sense proves en el judici. "... esperando la vista durante diez minutos a fin de que el Defensor y el Fiscal organizaran sus notas", vol dir que fou condemnat sense defensa. Els jutges consideren delictes la creació d'un partit democràtic (fundat legalment l'any 1930); prenen en consideració el fet d'octubre del 1934 que ja foren jutjats pel Tribunal de Garanties i extingida la pena; es fa responsable l'acusat d'actes que es reconeix que no executà ni ordenà; l'acusen de rebel·lió quan s'oposà a les forces que s'alçaren contra l'autoritat. És evident que de la lectura dels càrrecs no se'n desprenen motius per a la seva extradició puix que no se l'acusà ni de robatoris ni d'assassinats. Per això el feren registrar amb la col·laboració d'homes de Vichy, de la Gestapo i de l'ambaixada espanyola.

Qualsevol home ignorant de les pràctiques judicials pot acarar-se als arguments jesuïtes i falsos del Tribunal perquè no tenen cap mèica de base. Ningú, però, no s'entretindrà en una tal feina perquè el que feren amb Lluís Companys ultrapassà les infamies del terror imperant en 1824 i abanderat per la baixa reacció clerical fernandina. Acusem aquests "jutges" que s'apoderaren d'un home segrestat a l'estranger, que torceren les lleis fins a fer-les un caprici i que condemnaren Companys, atribuint-li el contrari del que feu. Els homes que condemnaren Companys s'han fet culpables d'un assassinat que mai no serà oblidat pels catalans que encara creuen que en el món l'home no pot ésser una joguina dels baixos instints de secta. Fem públics els noms d'aquells culpables perquè quedin marcats en roig encés per totes les parets de Catalunya. Sí, Lluís Companys, "la història ens jutjarà a tots", i mentrestant comencem per recordar a tots els catalans i a tots els homes els noms dels qui vindrà un dia que hauran de donar compte del perquè s'embutaren las mans de sang.

Ara fa vuit anys, les forces de l'odi que avui ocupen i tiranitzen la nostra terra, van cometre el més execrable dels crims, el més impardonable atemptat contra la Humanitat, i les seves més preuades conquestes: mataren al President de Catalunya, Lluís Companys.

Si en afusellar el President, el franquisme creia humiliar i vèncer Catalunya, va demostrar la seva pobra mentalitat; doncs amb el seu crim donava a la nostra Pàtria una gloriosa senyera i un etern guiatge. I aquest és el major càstig dels tirans: la sang generosa, amb què el seu odi rega la terra, l'assona i prepara una florida exuberant per a l'esdevenidor.

Si en jutjar al Cap del Govern català, els immorals que avui assolen Catalunya, pretenen imputar-li una "actuació delictuosa", cometeren la injustícia més gran dels temps moderns; en un altre món on no s'haguessin perdut les forces morals com en l'actual, hauria estat prou per a trencar tota relació amb el govern de força que acabà d'aquest general rebel, perjur i traïdor, que es diu Franco.

Però el crim del franquisme és més odiós, perquè el van cometre en la persona d'un home bo i generós. Si ha existit algun enemic més acèrrim de la pena de mort, aquest ha estat Lluís Companys. Sempre disposat a perdonar i a oblidar; amb una fe irrefutable en la força espiritual dels homes i dels pobles; enamorat del Dret i enemic de la força, afectuós i fiant en què el convenciment era el camí de l'entesa de

LA SENTENCIA CONTRA EL PRESIDENT

EN BARCELONA el catorce de octubre de mil novecientos cuarenta, se extiende la presente en cumplimiento de lo preceptuado en el artículo 651 en relación con el 585 del Código Castrense, para hacer constar:

Que en dicha fecha y siendo las diez horas se reunió en el Castillo de Montjuich de esta plaza, el Consejo de Guerra instruido por el procedimiento sumario contra el procesado, LUIS COMPANYS JOVER, por el presunto delito de rebelión militar; dicho Tribunal se hallaba constituido por el Excmo. Sr. General de División Manuel González González, como Presidente; Excmo. Sr. General de División Manuel Gonzalo Calvo Conejo; Excmo. Sr. General de Brigada José Irigoyen Torres; Excmo. Sr. General de Brigada Federico García Ribero; Excmo. Sr. General de Brigada Rafael Latorre Rodas; como Vocales, dando Audiencia pública el Sr. Presidente con asistencia del Fiscal representado por el Ilustrísimo Sr. Auditor de Brigada D. Enrique de Querol y Durán y D. Ramón de Colubi, Capitán de Artillería, como Defensor; actuando de Vocal ponente el Ilmo. Sr. Auditor de Brigada D. A. Coronel Velázquez, hallándose presente el procesado.

Dada cuenta de la Causa por el Instructor en Audiencia pública por haberlo dispuesto así el Presidente, el cual invitó al Fiscal, al Defensor y a los Vocales si querían fueran examinados los testigos y que se practicase alguna prueba lo cual se remitió, si bien el Ilmo. Sr. Fiscal interesó del Sr. Presidente se uniera a la Causa un testimonio de la Casa número 900 del año 1936, instruida en el Juzgado de Ejecución de la Capitanía General de Baleares, lo cual quedó aceptado, esperando la vista durante diez minutos a fin de que el Defensor y el Fiscal organizaran sus notas, se constituyó de nuevo el Consejo dando principio al informe verbal quien consideró los hechos que consideraba probados y relatados en su escrito provisional como delito de adhesión a la rebelión militar previsto y penado en el art. 237 número 2, en relación con el art. 237, ambos del Código de Justicia Militar, concurriendo el hecho y las circunstancias agravantes a que se refiere el art. 173 del Código de Justicia Militar.

El Defensor estudió los hechos que se atribuyen al procesado estimativos en un delito de adhesión a la rebelión militar prevista y penado en los arts. 237 número 2 en relación con el art. 237. No está conforme con los agravantes que aprecia el Ministerio Fiscal, sino que se halla comprendido en el atenuante 4 del art. 90 del Código Penal Común, por todo lo cual solicitó se le impusiera al procesado la pena de 20 años y un día de reclusión, siendo de abono la prisión preventiva sufrida.

Preguntado el encartado por el Sr. Presidente que si tenía algo que decir dijo:

QUE NO TENIA QUE ALUDIR A LOS MISERABLES INFORMES DE LA POLICIA, YA QUE EL AUTO DE PROCESAMIENTO DEL SR. FISCAL NO LO HA RECOGIDO, SOLAMENTE LE QUEDA POR DECIR QUE LA HISTORIA NOS JUZGARA A TODOS, EN NUESTRAS INTENCIONES, Y SI LA SENTENCIA LE CONDENA A MORIR.

FALLAMOS: Que debemos condenar y condenamos al ex-Presidente del Gobierno disuelto de la Generalidad, LUIS COMPANYS JOVER, como responsable en el expresado delito de rebelión militar, a la pena de muerte con accesorias legales en caso de indulto y expresa reserva en acción civil o responsabilidad en igual clase de cuantía determinada, de lo que, por nuestra sentencia pronunciamos, mandamos y firmamos.

Firmado: Manuel González González; Gonzalo Calvo Conejo; Federico García Ribero; Fernando Giménez Sáez; Rafael Latorre Rodas; José Irigoyen Torres.

LO HARA SERENO Y MUY TRANQUILLO POR SUS IDEALES Y SIN SOMBRA ALGUNA DE REANCOR.

RESULTANDO que el encartado fundó el Partido izquierdista ESQUERRA REPUBLICANA, por el cual sufrió condena y que, en octubre de 1934 proclamó el ESTAT CATALA, facilitando armas a los sublevados.

RESULTANDO que durante el período de dominación marxista no puso coto a los desmanes de la horda roja y consintió los brutales asesinatos que en dicha zona se cometieron.

RESULTANDO que ocupando la Presidencia de la Generalidad de Cataluña fundó las Patrullas de Control y no reprimió las brutalidades y crímenes cometidos por las mismas llegando su aprecio por sus componentes a facilitarles el ingreso, a su disolución, en el Cuerpo de Mozos de Escuadra.

RESULTANDO que ocupando la Presidencia del Gobierno de la Generalidad de Cataluña facilitó armas al Ejército Rojo, dictó órdenes y pronunció discursos contra la Causa Nacional, llegando hasta a dar cargos y ascensos militares.

RESULTANDO que estando exilado en Francia continuó dándose el título de Presidente de la Generalidad haciendo propaganda contra la Causa Nacional.

En cumplimiento de la misión atribuida al ejército en su Ley constitutiva de defender a la Patria contra enemigos, tanto interiores como exteriores, que significaban los Partidos del llamado Gobierno del Frente Popular y surgió así el Nuevo Estado, la oposición armada contra la misma origina la rebelión definida en el artículo 237 del Código de Justicia Militar.

CONSIDERANDO que el expresado delito es responsable en concepto de autor el expresado por los hechos que la Sentencia declara, ponen de manifiesto que lo realizó con notoria compenetración ideológica con los propósitos perseguidos en la rebelión para consecución de los fines de ella y por lo que incurrió en la responsabilidad que define el art. 237 en relación con el número 2 del expresado código de Justicia Militar.

CONSIDERANDO que incurre en este caso, además de la destacada personalidad del condenado por el cargo que desempeñó, la circunstancia agravante de trascendencia del delito y daño causado en relación al servicio de los intereses del Estado y a los particulares a que se refiere el art. 137 del Código de Justicia Castrense.

CONSIDERANDO que toda persona criminalmente responsable en delito o falta lo es también civilmente.

VISTOS los arts. citados y los demás de general aplicación así como el número 2 del Grupo 10. del anexo al art. de 25 de enero de 1940, (B. O. número 25) y Ley de Responsabilidades de 9 de febrero de 1939.

Catalunya i la Mort de LLUIS COMPANYS

Per Joan MOLES.

tots. Aquest fou l'home que el franquisme, llopada sanguinària i odiosa, va abatere.

Recentment també fou assassinat un altre patriota que va mobilitzar el seu poble i el va portar a la independència; mai, però, per camins de violència, que sempre va condemnar. I la seva vida, la qual ofrenà constantment a la Pàtria, fou suprimida per la violència. Ens referim, naturalment, a Gandhi. El seu assassi fou un obsecat, un al·lucinat, un boig. Però a Companys l'assassinaren uns homes que diuen que formen govern i que pretenen entrar a una organització de pobles lliures, democràtics i civilitzats.

Compte, senyors! Fa un any, en un acte commemoratiu de la mort del nostre gloriós President, modestament, però amb la força que dona la raó i la justícia, vaig llençar un "jo acuso". Intimament, tots els catalans l'alimentem. Però, compte senyors! No feu res que obligui a Catalunya a llençar-vos un grandíol, un ferm i etern "jo acuso", que us ompli de vergonya i de deshonra.

¿Potser desconeixeu Catalunya? No us creieu que sigui una cosa amb la qual es pot mercaderar. Hauréu llegit en una publicació que apareix aquí, a Mèxic, que nosaltres volem "entregar-la" perquè som servents d'un "imperialisme" i "feixistoides", etc. Aquesta

mateixa publicació, a l'octubre del 1940, quan Companys estava donant la seva vida per la nostra Pàtria, escrivia que era un traïdor, un mal català i qui sap què més.

Compte, senyors! Nosaltres som catalans i per tant no podem ser com ells suposen. Quan no es té ideari d'importació exòtica, ni es deu fidelitat a un amo estranger que pot obligar-los a traïr la seva pàtria, no se l'entrega; se l'ha serveix fins a la mort.

Ara us direm què és Catalunya... Catalunya és una terra situada al més bell indret de l'Occident i amorosida per la mar més antiga en la civilització. Poblada per homes aimants de la Llibertat i de la Justícia, al llarg de la seva nodrida i gloriosa Història. Però us direm més. Catalunya és un poble que, com pocs, fa collita, a cada centúria, d'homes símbols, perquè és una Pàtria de gran contingut espiritual. Per això la presidia Lluís Companys, liberal i democràta tan íntegre, que va donar la seva vida pels seus ideals.

I ara, senyors, trieu entre Catalunya i el franquisme. Feu justícia! Si trieu a les feres de l'odi, als retrassats mentals, als sanguinaris assassins del President Companys, els catalans que no som, ni mai serem totalitaris de cap color, us maleïrem eternament.

Conec el teu dolor, Catalunya. Conec el teu dolor per la pèrdua d'un dels teus millors fills. Però pensa que en morir, ell omplén una pàgina gloriosa de la teva Història inestroncable. La gentalla que avui et domina, passarà, i aviat. Tu restaràs, Pàtria estimada! I noves vides vindran per a servir-te i enlaurar-te, seguint les petjades d'aquell que t'ofrenà la seva vida.

"Vull morir tocant terra catalana", digué el nostre plorat President, un instant abans de la seva mort. Eterna la terra que sap inspirar tan grans amors! Felïços nosaltres que tenim una Pàtria tan bella per a estimar-la de tot cor i per enyorar-la profundament, i per a dedicar-li el nostre darrer pensament...

Companys, el plorat President, l'enyoradíssim amic, no ha mort. El seu esperit és amb nosaltres, i ens guia. Per això, avui, el sentim a prop nostre, cridant una vegada més: Visca Catalunya!

Al recordar a Companys hem de tenir sempre present la terra catalana, que amb la seva sang va consagrar el martir, i que tan sols la República pot fer-ne l'Ara digna de la seva memòria.

Lluís Companys viu entre nosaltres en el record de l'Home, l'Herói i el Símbol.

Ferran Zulueta.

Quan encara avui, a catorze anys de distància tracteu de posar en clar algun antecedent o detall del 6 d'Octubre del 1934, trobeu uns interlocutors poc disposats a complaure-us. ¿Existia un compromís entre Companys i els socialistes? ¿Quines foren les relacions entre la Generalitat i algun militar? De preguntar-ho, no obteniu més que evasives, les mateixes que observeu quan voleu entrar en detalls sobre l'ocorregut durant les hores que precediren la proclamació de l'Estat Català.

Qui vulgui enjudiciar aquells fets ho haurà de fer limitant-se a les actituds preses i a llurs conseqüències. L'opinió continua absolutament dividida entre els qui els qualifiquen d'atzagaia i els qui els consideren com un acte polític necessari. Els primers oposen l'obligada independència del poder autònom davant un fet polític espanyol, i els altres consideren que una tal actitud hauria estat un error imperdonable. Els uns parteixen de la premissa que s'havia de romandre neutral —o que almenys calia esperar l'atac—, i els altres argumenten que estant l'Estatut en perill per l'ascensió dels elements hostils a la República la Generalitat no podia fer altra cosa que avançar-se i prendre posicions.

Segons Angel Ossorio i Galiardo els homes de la Generalitat "prestaren un gran servei al seu país. De no haver-se atravesat en aquells moments amb un acte personal haurien quedat front a front el moviment popular revolucionari i les forces del Poder central". Per a aquest home de lleis, ben poc sospitosos, Companys no podia —arribat el cas— "imposar l'ordre públic material, com solen fer tots els governs, deixant per a més endavant el tranquil examen dels problemes plantejats".

Nosaltres creiem que el comportament dels homes del Poder central envers Catalunya justifica, abastament, les temences que havien fet néixer en ésser cridats al Govern. La suspensió, després, de l'Estatut i el nomenament d'un Governador General constituïren la prova de llur tirria a la nostra Carta autònoma. D'haver deixat vigents les nostres lleis, d'haver-se esforçat, malgrat la conducta dels nostres homes públics, a demostrar el desig de la continuïtat estatutària, els homes de Madrid haurien deixat aleshores al descobert l'"atzagaia" dels octubristes. Però l'any de desacreditar-los s'apressaren a justificar els fets amb disposicions que afectaven no pas a uns homes, ans a tot el poble català. Portats els governants enpanyols més per l'odi a la nostra Autonomia que no pas pel desig del restabliment de l'"ordre republicà", del qual es prevalien, confongueren amb íntima joia governants i governats i els castigaren sense discriminació.

El Govern central es valgué del 6 d'Octubre per a fer una operació política purament interessada o partidista. Els cànecs de Catalunya gaudiren d'una gran atenció i pogueren desbarassar-se dels seus contraris amb una simple denuncia. Tot el que més es pot dir és que la Generalitat s'avancà als homes de Madrid i els donà motiu per a realitzar els desitjats amb què havien arribat al poder: destruir les Institucions republicanes i accorralar els republicans. Recordem —no ho oblidem!— que els agents monàrquics ja feia sis mesos que havien anat a Roma per implorar-hi l'ajut feixista contra la República.

Seguint el fil d'aquests raonaments se'n podrà dir que fet i fet hauria valgut més no donar cap motiu i que la Generalitat, en tot cas, hagués caigut no pas per culpes pròpies, ans per l'atac dels seus enemics. Al nostre entendre el problema polític era molt més complex com a conseqüència de l'actitud d'importants sectors del republicanisme espanyol davant l'ascensió al poder dels elements que fins aleshores havien combatut el règim. Tots els partits republicans havien llurat unes notes de trencament amb les Institucions, i si a Madrid i altres llocs no s'havien produït els esperats moviments de protesta, en canvi els obrers d'Astúries ja feia hores que lluitaven, amb les armes.

Vulguis que no, la neutralitat de la Generalitat en aquells moments hauria, com diu el mateix Ossorio i Gali-